

3. Мадж Р. Що таке НАТО і для чого його створили? *Deutsche Welle*. URL: <https://www.dw.com/uk/shcho-take-nato-i-dlia-choho-yoho-stvoryly/a-60710869> (дата звернення 01.11.2023).

4. Смуток Б. НАТО: історія створення і цікаві факти про Альянс. *CHAS.NEWS*. URL: <https://chas.news/not/nato-istoriya-stvorenniya-i-tsikavi-fakti-pro-alyans> (дата звернення 01.11.2023).

ТРИДЦЯТИЛІТНЯ ВІЙНА (1618-1648): ПРИЧИНИ, ЕТАПИ ТА НАСЛІДКИ Олександр Парамошкін

Науковий керівник
Наталія Петренко

Тридцятирічна війна (1618-1648) була однією з найважливіших подій в історії Європи в XVII ст. Цей конфлікт виник унаслідок релігійних, політичних та соціальних суперечок, які виникли між католицьким та протестантським світом. Війна 1618-1648 рр. була військовим конфліктом на релігійному ґрунті, який згодом переріс у загальнополітичну боротьбу за сфери впливу у світі. Вона торкнулася практично всіх європейських держав і стала останнім релігійним зіткненням в країнах Європи. Її закінчення ознаменувало укладення міжнародних угод, званих Вестфальськими.

Головною причиною виникнення війни були релігійні конфлікти в Священній Римській імперії. Реформація Мартіна Лютера, яка почалася в 1517 році, призвела до розколу християнського світу на католицьку та протестантську частини. Ця напруга призвела до серії воєн та конфліктів, включаючи Тридцятирічну війну [3, с. 88].

У Тридцятилітній війні виділяють чотири етапи: чеський (1618-1623), данський (1625-1629), шведський (1630-1635), франко-шведський (1635-1648). Це була війна європейського масштабу за панування на континенті. У ній переплелися релігійне протистояння, боротьба за владу в імперії і конфлікт між європейськими державами.

Активну участь у війні брало і українське козацтво [1, с. 130].

Важливими подіями початкового етапу війни були військові дії у Чехії (1618-1623) та Данська війна (1625-1629), під час яких протестантські сили воювали проти католицьких. Конфлікт розгорнувся на території сучасної Німеччини, а також охопив Австрію, Угорщину та інші країни Центральної Європи. Однією з ключових фігур в цій війні був геніальний стратег та полководець Альбрехт фон Валленштейн. Він командував імперськими військами та допомагав здобути кілька важливих перемог для католицьких сил. Проте війна не обмежилася тільки Німеччиною. Вона розповсюдилася на прилеглі території, включаючи Францію, Іспанію, Швецію та Нідерланди. Кожна з цих країн мала свої власні інтереси та мотивації для участі в конфлікті.

Найбільш відомою частиною війни є шведський період (1630-1635), коли Швеція, під керівництвом короля Густава Адольфа, вступила в бій на боці протестантів та змогла досягти значущих перемог.

Кінцевий етап війни відзначився укладенням Вестфальських мирних договорів в 1648 році. Ці договори принесли великі зміни в політичній карті Європи, закінчивши вплив Священної Римської імперії та визнавши суверенітет окремих незалежних країн [4, с. 183].

Одним з головних наслідків Тридцятирічної війни було встановлення нового балансу сил в Європі. Франція та Швеція вирвалися в лідери європейської політики, втілюючи свої національні інтереси. Сама Священна Римська імперія стала значно ослабленою, що відкрило дорогу для подальших політичних трансформацій [3, с. 89].

У суспільстві Тридцятирічна війна призвела до великих страждань та гуманітарної катастрофи. Багато міст та сіл були зруйновані, а люди втратили майно та близьких. Голод та епідемії стали поширеними явищами. Багато людей були вимушені шукати притулок в інших країнах.

Тридцятирічна війна також мала значний вплив на релігійну ситуацію в Європі. В рамках Вестфальських договорів було сформульовано принцип куйус регіо, eius religio, що означає «чия земля, того і віра». Це означало, що монарх кожної країни мав право встановити офіційну релігію своїй країні. Також, внаслідок війни, було скасовано імперський податок та імперські армії. Це означало втрату великої частини влади Священної Римської імперії.

Тридцятирічна війна вплинула на розвиток військової технології та тактики. У цей період було впроваджено нові стратегії та озброєння. Наприклад, поява регулярних армій, артилерії та піхоти зробила великі фортеці менш ефективними, що вплинуло на спосіб ведення війни.

Також, важливим аспектом війни було формування концепції національної держави. У багатьох країнах в цей період почали відбуватися процеси консолідації влади та формування централізованих державних структур.

У сфері дипломатії та міжнародних відносин, Тридцятирічна війна послужила країнам європейського континенту навчитися ефективніше вирішувати конфлікти через переговори та дипломатичні зусилля [2, с. 75].

Тридцятилітня війна вирішила проблему, яка виникла в результаті Реформації - стосовно ролі церкви в державному житті Німеччини та сусідніх країн. Проте питання створення національних держав на теренах колишньої Священної Римської імперії так і залишилося невирішеним. Імперія фактично розпалася, проте не всі новостворені держави мали національний характер. Навпаки, умови для національного розвитку німців, чехів та угорців значно ускладнилися. Зросла незалежність князів, що перешкождала національному об'єднанню Німеччини, закріплюючи розкол на протестантський північ та католицький південь [2, с. 80].

Важливо зазначити, що Тридцятирічна війна вирішувала проблеми свого часу, але вона також створила фундамент для подальших подій та розвитку Європи в майбутньому. Вона слугувала важливим уроком для всіх країн щодо важливості мирного вирішення конфліктів та підтримки стабільності та співпраці на міжнародній арені. Війна відіграла важливу роль у формуванні сучасних держав та визначенні меж національних територій. Цей конфлікт вплинув на подальший розвиток Європейської історії та суспільства.

У підсумку, Тридцятирічна війна (1618-1648) виявилася дуже важливою подією для європейської історії. Вона вплинула на політичну, релігійну та соціальну карту Європи, а її наслідки відчуються й до сьогоднішнього дня. Вона стала

уроком для майбутніх поколінь про небезпеку релігійних, політичних та соціальних конфліктів, а також про необхідність шукати мирні шляхи вирішення суперечок.

Література

1. Войтович Л. Проблеми участі українського козацтва у Тридцятилітній війні. *Військово-науковий вісник*. 2020. № 20. С. 129-148.
2. Ціватий В. Європейський політико-дипломатичний діалог в інституціональному просторі міждержавних відносин доби раннього Нового часу (XVI-XVIII ст.). *Проблеми всесвітньої історії*. 2016. №2. С. 72-81.
3. Ціватий В. Міжнародно-політичні наслідки й фронтири Тридцятилітньої війни (1618-1648): історичний, дипломатичний та інституціональний дискурси. *Наукові записки Вінницького ДПУ ім. М.М. Коцюбинського*. Серія: Історія. 2019. Вип. 27. С. 88 - 96.
4. Шумський І. Вестфальський мир 1648 р. у формуванні системи міжнародних відносин. *Тези 75-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*. Полтава, 02 травня –25 травня 2023 р. Т. 2. С. 181–183.

ПРИЧИНИ ПОЯВИ ТА НАСЛІДКИ «ЕКОНОМІЧНОГО ДИВА» ДЛЯ ЯПОНІЇ

Анастасія Карепіна

Науковий керівник

Наталія Петренко

Японське «економічне диво» – це період швидкого та імпресивного економічного зростання в Японії, який тривав з приблизно 1950-х до 1990-х років.

Цей феномен став однією з найвражаючих успішних історій в економічній та індустріальній політиці [4, с. 138].

Існує кілька ключових причин, що сприяли народженню та розвитку японського економічного дива%

1. Післявоєнне відновлення. Після Другої світової війни, Японія була в руїнах, американська окупаційна влада допомагала відновити країну. Підтримка з боку США, а також реформи, спрямовані на стимулювання економіки, сприяли відновленню.

2. Технологічний прогрес. Японія швидко прийняла нові технології та методи виробництва. Компанії, такі як Toyota та Sony, стали лідерами у впровадженні виробничого менеджменту, автоматизації та якості продукції.

3. Експортно-орієнтована політика. Японія активно працювала над збільшенням обсягів експорту, що дозволило країні зайняти сильну позицію на світовому ринку. Експорт став основним джерелом доходів та джерелом валюти для країни [1, с. 416].

4. Урядова підтримка. Уряд Японії активно впроваджував політику сприяння економіці, зокрема шляхом надання пільг та стимулів підприємствам.